

Hofleveranciers in Bussum

Frank de Groot

De aanleiding voor dit artikel is het heuglijke feit dat Bussum sinds 17 april van dit jaar weer een hofleverancier kent: Juwelier Geerling aan het Wilhelminaplantsoen. Deze erkenning is de kroon op het werk van eigenaar Joost Geerling in het 100 jaar bestaande familiebedrijf. In dit artikel leest u daar meer over, maar eerst kijken we naar het ‘Predicaat Hofleverancier’ en beschrijven we welke hofleveranciers er in Bussum zijn geweest.

Het wapenschild
sinds 1987

De oorsprong van dit predicaat gaat ruim 200 jaar terug, naar het begin van de 19de eeuw.

Koning Lodewijk Napoleon Bonaparte verleende de eretitel ‘Koopman des Konings’ aan ondernemers die producten leverden aan het Koninklijk Huis. Nadat de Oranjes in 1815 terugkeerden op de troon, voerde koning Willem I – naar het voorbeeld van zijn voorganger – in datzelfde jaar het ‘Predicaat Hofleverancier’ in. Leveranciers aan het koninklijk hof kregen het recht om het koninklijk Wapen te voeren, met de toevoeging ‘Bij Koninklijke Beschikking Hofleverancier’.

Er werd in die jaren niet bijgehouden welke bedrijven zich hofleverancier mochten noemen. Koning Willem III plaatste daarom in 1850 een advertentie in de *Staatscourant* om de hofleveranciers te inventariseren: ‘Alle Fabrikanten, Winkeliers of andere Personen gerechtigd

tot het voeren van het Koninklijk Wapen, worden uitgenodigd, hunne bewijzen als zoodanig

vóór de 15den November aanstaande, met opgave hunner woonplaatsen, aan de Hof-Commissie op te zenden.’

Aan de bedrijven die op de advertentie hadden gereageerd werden nieuwe predicaaten verleend; alle oude waren niet langer geldig. De hofleveranciers waren herkenbaar aan een fraai uithangbord van verguld en beschilderd houtsnijwerk. Het ontwerp van het wapenschild voor hofleveranciers is in de loop van de tijd diverse malen veranderd.

Ruim een eeuw later, in 1987, werd onder koningin Beatrix het stelsel aangepast. Er werd weer een nieuw wapenschild geïntroduceerd met daarop een moderne versie van het koninklijk Wapen. Dit ontwerp wordt tot op heden gebruikt. Om het predicaat hofleverancier te mogen voeren moe-

ten bedrijven ten minste 100 jaar bestaan en een prominente plaats innemen in hun regio. Het predicaat is niet langer 'voor altijd', maar wordt toegekend voor een periode van vijftientig jaar. Daarna kan verlenging worden aangevraagd voor een volgende termijn. De toekenning van het recht om het predicaat te voeren betekent niet langer dat het betrokken bedrijf een relatie als leverancier moet hebben met het Koninklijk Huis. Het gaat nu meer om de economische en maatschappelijke waarde van het bedrijf.

Alleen ondernemingen uit het midden- en kleinbedrijf komen in aanmerking voor het predicaat hofleverancier. Grote en (inter)nationale ondernemingen mogen als eretitel het woord 'Koninklijke' vóór de bedrijfsnaam gebruiken.

De eigenaar van een bedrijf kan een goed onderbouwde aanvraag doen, die via de burgemeester van de vestigingsplaats en de commissaris van de Koning met een advies aan de koning wordt aangeboden. De historie van het bedrijf moet duidelijk en aantoonbaar zijn, evenals de (financiële) stabiliteit van het bedrijf. Bovendien moet(en) de eigenaar(s) en het bedrijf

goed bekend staan en van onbesproken gedrag zijn. De procedure voor deze eretitel duurt ongeveer een jaar. Nederland kent momenteel ruim zeshonderd bedrijven die de titel 'Hofleverancier' mogen dragen.

Bussumse hofleveranciers in het verleden

In Bussum zijn weinig hofleveranciers gevestigd geweest; er zijn maar twee bedrijven bekend.

Uitgeverij Sleeswijk

De in Bussum gevestigde uitgeverij J.A. Sleeswijk maakte zeer gedetailleerde kaarten van provincies en regio's van heel Nederland. Sleeswijk mocht zich vanaf 9 december 1922 hofleverancier noemen. Er is maar weinig bekend over het bedrijf. De in 1868 te Amsterdam geboren J.A. Sleeswijk startte in 1911 met het uitgeven van landkaarten en atlassen. Sleeswijks bekende en gewaardeerde *Atlas van Nederland voor wandelaars, wielrijders en automobilisten* kreeg gunstige recensies. Deze werden door Sleeswijk benut als aanbeveling tot aankoop en vermeld in latere Atlas-edities. Zo werd *De Revue der Sporten* geciteerd:

Gevelsteen
De Wegwijzer,
Koningslaan 54A

‘Een iegelijk die wel eens tochten heeft gemaakt in de automobiel kent den naam Sleeswijk. De kaarten van dezen Bussumschen uitgever worden alom geapprecieerd.’ Ook het verenigingsblad van de Bussumse voetbalvereniging

Allen Weerbaar werd aangehaald: ‘Ik geloof dat de heer Sleeswijk hier onze afdeelingen een alleszins bruikbaar en betrouwbaar hulpmiddel om thuis te geraken in eigen land aan de hand doet.’ Het *Geïllustreerd Volksblad* complimenteerde het meest kernachtig: ‘Als er nu nog iemand verdwaalt is het niet de schuld van Uitgeverij Sleeswijk.’

In 1934 betrok Sleeswijk een woning aan Koningslaan 54A en gaf het huis met een gevelsteen de naam De Wegwijzer. In 1942 nam uitgeverij Kompas in Den Haag (in bezit van de firma J. Smulders & Co.) de rechten van de

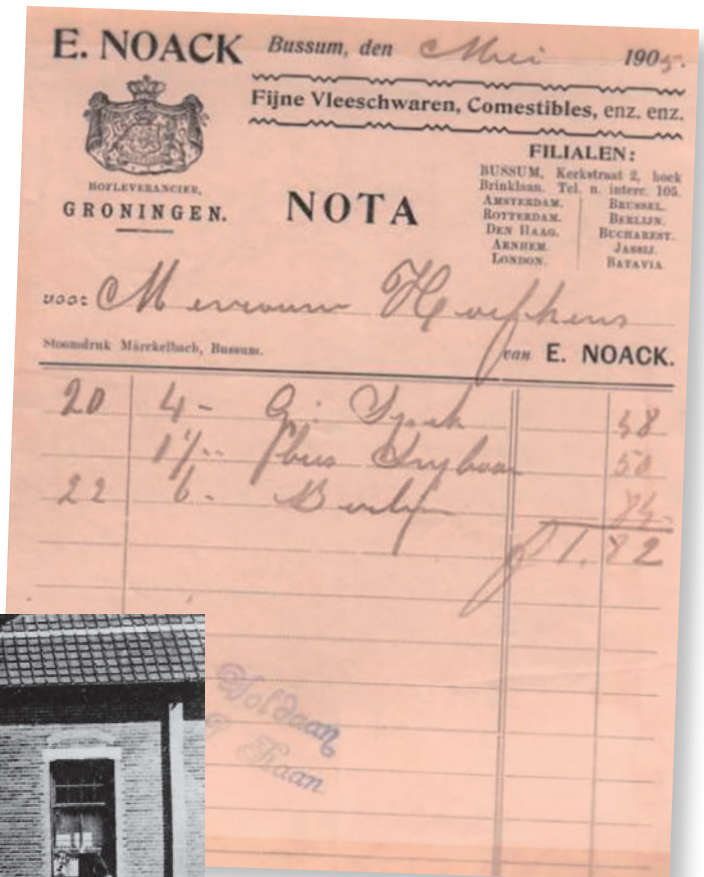
De winkel van Noack
aan Kerklaan 2,
hoek Brinklaan

provinciekaarten en atlassen over van J.A. Sleeswijk. Uitgeverij Kompas noemde in reclames de kaarten geschikt ‘voor school, kantoor en de huiskamer’. De Kompas-kaarten zijn uitgegeven tot de jaren zeventig van de vorige eeuw.

Vleesconservenfabriek Noack

De Duitser Ernst Noack vestigde zich in 1880 in de stad Groningen en begon er een kleine worstfabriek. Het bedrijf groeide uit tot een grote vleesconservenfabriek en handelsonderneming in koloniale waren, met ongeveer 100 werknemers. Op

nijverheidstentoonstellingen won het bedrijf omstreeks de voorlaatste eeuwwisseling gouden medailles voor zijn producten. Noack groeide door en opende in het begin van de 20ste eeuw fabrieken en winkels in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Bussum. Ook werden filialen in Europa en Bata-

via opgericht. De producten werden onder meer verscheept naar het toenmalige Oost- en West-Indië, China en Zuid-Afrika.

De firma Noack kon zich sinds 1899 hofleverancier noemen en mocht vanaf 1904 'Koninklijke' voor de bedrijfsnaam plaatsen. Omdat het bedrijf zijn hoofdvestiging in Groningen had, betreft dit eigenlijk geen Bussumse hofleverancier maar het bedrijf had wel een filiaal in Bussum. Dat was een winkel in de Kerkstraat op nummer 2, hoek Brinklaan. Het was een zaak voor 'fijne vleeschwaren, comestibles, enz. enz.', aldus een nota uit 1905. De heer Adr. Galesloot was filiaalhouder, zo vermeldt een advertentie uit 1926. Vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw heeft het pand veel bekendheid gekregen toen meubel- en interieurontwerper Jan des Bouvrie zich daar vestigde. Hij breidde de winkel van zijn ouders uit met het naast gelegen pand Brinklaan 109, en was daar jarenlang een bekend en – met zijn zwarte gevel – beeldbepalend bedrijf aan het oude 'Brinkje'. De bedrijven van Ernst Noack zijn in de jaren zeventig opgegaan in de Zwanenberg Food Group.

Hofleverancier Geerling

Juwelier Geerling aan het Wilhelminaplantsoen mag zich sinds 17 april 2023 hofleverancier noemen. Daar gaat een lange bedrijfshistorie aan vooraf. De Bussumse geschiedenis van de familie Geerling gaat terug tot 1920.

In dat jaar kwam grootvader Joseph Geerling uit Keulen naar Bussum. Deze *Meister Uhrmacher* was wegens economisch betere vooruitzichten naar Nederland gekomen en ging werken bij juwelier Bruns (met een zaak aan de Brinklaan en later aan de Nassaulaan). In 1923 vestigde Joseph Geerling zijn eigen bedrijf in een

winkelpand met bovenliggend woonhuis aan Kerkstraat 17, hoek Kapelstraat, en gaf zijn bedrijf de naam 'Juwelier Horloger Jos Geerling' mee. Hij trouwde drie jaar later met Cornelia Dorresteijn, een Amsterdamse jongedame die in het meisjespensionaat Mariënborg aan de Brinklaan woonde. Zij stichtten een gezin met 9 kinderen. De zaken gingen voorspoedig en in 1935 werd het huidige veel ruimere pand aan het Wilhelminaplantsoen betrokken. Joseph Geerling heeft in het bedrijf gewerkt tot aan zijn overlijden in 1969.

In dat jaar nam zijn middelste zoon Ton de zaak over. Hij was geboren in 1933 en had in Duitsland in de jaren vijftig een gedegen opleiding tot horlogemaker gevolgd. Daarnaast had hij het Nederlandse juweliersvakdiploma behaald. Hij zette de winkel en het reparatieatelier voort. In 1987 kwam Ton Geerling – slechts 53 jaar oud – onverwacht te overlijden. Zijn zoon en huidige eigenaar Joost volgde hem op 24-jarige leeftijd op in de zaak. Hij had zijn opleiding tot horlogemaker en juwelier nog maar net afgerond. Zijn moeder Clara Rigter bleef tot op hoge leeftijd meewerken in de zaak. Joost bleef boven de winkel wonen en veranderde de bedrijfs-

Winkelinterieur van Geerling in de jaren zeventig: Ton en Clara Geerling met klanten

**De winkel van Geerling
met het wapenschild
van hofleverancier**

Joost Geerling heeft naast zijn werk in het bedrijf altijd maatschappelijke betrokkenheid getoond. Hij heeft bestuurlijke functies bekleed bij de ondernemersverenigingen Bussums Winkel Hart en bij de Bussumse Ondernemers Raad (de voorloper van de huidige Ondernemersvereniging Gooise Meren). Hij is ook actief geweest in sportverenigingen als trainer en scheidsrechter en bekleedde diverse bestuursfuncties. Bij de Naardense voetbalclub NVC was hij ook betrokken als trainer bij het meisjes- en vrouwenvoetbal. Voor de Bussumse voetbalclub SDO zat hij in de sponsorcommissie. Hij was jarenlang actief voor zijn eigen zaalvoetbalclub Jos Geerling. Ook was hij betrokken bij de Bussumse Handbalclub en de tennisvereniging LTC De Meent.

Behalve zijn werk en maatschappelijke functies houdt Joost ook van geschiedenis. Vanaf het moment dat hij kon lezen was hij vaak in de bibliotheek te vinden. Tijdens zijn schoolperiode op de Koepelschool en de Maria-mavo bleef geschiedenis zijn favoriete vak, zodanig dat hij wellicht geschiedenisleraar zou zijn geworden als het juweliersvak niet op zijn pad was gekomen. Leraar is hij nu wel voor stagiaires van de horlogevakschool Schoonhoven. Op die manier kan hij zijn kennis overdragen aan een volgende generatie. Het Geerling-team bestaat dan ook naast Joost uit een aantal jonge mensen en de 'vaste gezichten' van Geerlings zus Petra en zijn vrouw Esther Heer.

naam in 1994 tot 'Juwelier Geerling'.

Juwelier Geerling kenmerkt zich als een in Bussum geworteld familiebedrijf met een uitgebreide klantenkring uit de omgeving. Klanten kunnen er terecht voor nieuwe aankopen, maar ook voor onderhoud en reparatie van oudere horloges en juwelen, uitgevoerd in het eigen atelier. Geerling heeft in mei 2023 het 100-jarige jubileum van zijn bedrijf gevierd en mag zich nu verheugen met het predicaat hofleverancier.

Anno 2023 is Juwelier Geerling het enige Bussumse bedrijf met deze eretitel. Een betere locatie naast de 'koninklijke'

Wilhelminafontein aan het Wilhelminaplantsoen is voor een hofleverancier nauwelijks denkbaar!

Bronnen

www.hofleverancier.nl
www.koninklijkhuys.nl
www.koninklijkeverzamelingen.nl
www.gooienvechthistorisch.nl
www.delpher.nl
www.kaartenverzamelingen.nl
www.historischekring.nl
archief familie Geerling

De navolgende anekdote is het vermelden waard, bij monde van een zelfbenoemde hofleverancier in Bussum. Het gaat om de zanger/componist J.P.J.H. Clinge Doorenbos – aan wie elders in dit tijdschrift een artikel is gewijd. Uit een interview met hem, dat verscheen in de *Gooi- en Eemlander* van 26 mei 1934 naar aanleiding van zijn 50ste verjaardag:

'Ja, dat zou ik bijna nog vergeten, ik ben onlangs Hofleverancier geworden. Dat was toen ik optrad bij een feest, dat ter eere van Prins Hendrik in de „Witte Brug" te Den Haag werd gegeven. Prinses Juliana was daar ook bij tegenwoordig en die heeft gelachen, gelachen...! Prins Hendrik had ik al veel eerder ontmoet, verschillende malen bij avonden die ik voor de militairen gaf. Hij waardeert mijn werk zeer en als ik ergens optreed waar hij ook aanwezig is, dan vraagt hij altijd: Zingt u nog eens: „Aan het loesje van lijn zwei?"' *

* Bedoeld wordt 'Aan het lusje van lijn 2', een destijds bekend en enigszins frivolous liedje van Clinge Doorenbos.